

МІНІСТЕРСТВО ВНУТРІШНІХ СПРАВ УКРАЇНИ
ХАРКІВСЬКИЙ НАЦІОНАЛЬНИЙ УНІВЕРСИТЕТ
ВНУТРІШНІХ СПРАВ

Галюк Андрій Володимирович

УДК 342.951[351.741:343.57](477)

АДМІНІСТРАТИВНО-ПРАВОВІ ЗАСАДИ ДІЯЛЬНОСТІ
НАЦІОНАЛЬНОЇ ПОЛІЦІЇ УКРАЇНИ ЩОДО ЗАПОБІГАННЯ ТА
ПРОТИДІЇ НАРКОМАНІЇ НА РЕГІОНАЛЬНОМУ РІВНІ

Спеціальність 12.00.07 – адміністративне право і процес;
фінансове право; інформаційне право

Автореферат
дисертації на здобуття наукового ступеня
кандидата юридичних наук

Харків – 2019

Дисертацією є рукопис.

Робота виконана в Науково-дослідному інституті публічного права.

Науковий керівник: доктор юридичних наук, професор,
заслужений юрист України
Сокурєнко Валерій Васильович,
Головне управління національної поліції
в Харківській області, начальник.

Офіційні опоненти: доктор юридичних наук, професор,
заслужений діяч науки і техніки
України
Безпалова Ольга Ігорівна,
кафедра поліцейської діяльності та
публічного адміністрування факультету
№ 3 Харківського національного
університету внутрішніх справ,
завідувач;

кандидат юридичних наук
Грохольський Вадим Петрович,
Харківська медична академія
післядипломної освіти, доцент кафедри
менеджменту та економіки в сімейній
медицині.

Захист відбудеться 12 грудня 2019 р. о 13:00 годині на засіданні спеціалізованої вченої ради Д 64.700.01 у Харківському національному університеті внутрішніх справ за адресою: м. Харків, просп. Л. Ландау, 27.

З дисертацією можна ознайомитись у бібліотеці Харківського національного університету внутрішніх справ за адресою: м. Харків, просп. Л. Ландау, 27.

Автореферат розісланий 8 листопада 2019 р.

Учений секретар
спеціалізованої вченої ради

Л. В. Могілевський

ЗАГАЛЬНА ХАРАКТЕРИСТИКА РОБОТИ

Актуальність теми. Стрімке поширення наркоманії та наркозлочинності здійснює деструктивний вплив на здоров'я людини, стан законності та правопорядку в державі, створює загрози належному функціонуванню соціальної сфери та забезпеченню національної безпеки держави в цілому. У 2011 році Україна посіла перше місце серед країн Європи за кількістю споживачів ін'єкційних наркотиків не за медичним призначенням (201 тис.); станом на весну 2019 року таких осіб налічувалося вже понад 346 тис.

Поширення наркоманії створює істотну загрозу національній безпеці держави, оскільки наркотики та наркотичні речовини потрапляють на територію України завдяки діяльності міжнародних наркосиндикатів, якими вироблено ефективний механізм потрапляння за сприяння організованих дилерів наркотиків на територію конкретної держави, здійснення їх транзитного переміщення та безпосередньої реалізації. Крім того, діяльність щодо незаконного поширення наркотичних засобів дуже часто поєднується із вчиненням правопорушень, пов'язаних з корупцією, тероризмом та іншими формами організованої злочинності, що у своїй сукупності створює істотну загрозу стану законності та правопорядку як на загальнодержавному, так і регіональному рівні.

Також варто зазначити, що поширення наркоманії завдає істотної шкоди здоров'ю людини, зокрема через поширення ВІЛ-інфекції, захворюваності на СНІД, гепатитів В і С, інфекцій, що передаються статевим шляхом. Так, станом на квітень 2019 року в Україні найвищий рівень поширеності ВІЛ-інфекції зареєстровано в Одеській, Дніпропетровській, Миколаївській областях, м. Київ, Київській, Херсонській та Чернігівській областях.

Таким чином, ситуація, що сьогодні склалася у сфері обігу та вживання наркотиків, наркотичних засобів та прекурсорів, вимагає негайного вирішення на міжнародному, загальнодержавному та регіональному рівнях шляхом систематичного моніторингу та своєчасного врегулювання наркоситуації у напрямі упорядкування процедури легального обігу наркотиків, вироблення дієвого механізму зменшення обсягу пропонування наркотиків, зниження попиту на них, повернення (реінтеграції) хворих на наркоманію до нормального життя. Окремо хотілося б наголосити, що діяльність щодо запобігання та протидії наркоманії має бути орієнтована не лише на лікування наркоманії як хвороби; зважаючи на те, що наркоманія є соціально небезпечним явищем, має бути вироблений комплексний підхід, який має передбачати реалізацію відповідних превентивних, контрольних,

лікувально-профілактичних, медико-соціальних та каральних заходів.

Органи Національної поліції України є одним з основних суб'єктів реалізації державної політики стосовно наркотиків, оскільки на них покладається обов'язок щодо безпосередньої протидії незаконному обігу наркотиків, виявлення, недопущення вчинення та розкриття відповідних злочинів, проведення оперативно-розшукових заходів та профілактичної роботи з населенням. У сучасних умовах така діяльність має бути спрямована на пошук шляхів реалізації державної політики щодо наркотиків з урахуванням специфіки конкретного регіону.

Проблематика з'ясування сутності діяльності щодо запобігання та протидії наркоманії в цілому та у сфері діяльності органів поліції України щодо протидії нелегальному обігу наркотиків, зокрема знайшла своє висвітлення у наукових працях таких українських та зарубіжних учених-юристів (передусім, фахівців у галузі адміністративного права) як: В. Б. Авер'янов, О. М. Бандурка, Д. М. Бахрах, О. І. Безпалова, С. Г. Братель, Ю. П. Битяк, В. В. Галуцько, В. М. Гарашук, О. П. Гетманець, І. П. Голосніченко, Г. В. Горянка, С. М. Гусаров, О. В. Джафарова, Т. О. Коломоєць, В. К. Колпаков, А. Т. Комзюк, К. Б. Левченко, М. П. Легецький, Н. А. Лужецька, О. І. Миколенко, О. М. Музичук, С. М. Павкович, В. М. Плішкін, В. Б. Пчелін, О. Ю. Салманова, О. Ю. Синявська, В. В. Сокурєнко, О. М. Стрільців, В. Г. Фатхутдінов, В. І. Фелик, Р. В. Шаповал, С. О. Шатрава тощо. Праці зазначених учених становлять основу формування наукових підходів до аналізу проблем діяльності органів поліції у сфері запобігання та протидії наркоманії. Однак, що стосується специфіки діяльності органів поліції щодо запобігання та протидії наркоманії саме на регіональному рівні, у рамках дисертаційного дослідження з використанням здобутків адміністративно-правової науки дана тематика висвітлена вкрай фрагментарно.

Таким чином, необхідність підвищення ефективності реалізації державної політики щодо наркотиків на регіональному рівні та оптимізації діяльності органів поліції у цьому напрямі, недостатність теоретичного підґрунтя, наявність законодавчих проблем обумовлюють актуальність комплексного дослідження сутності та особливостей адміністративно-правових засад діяльності Національної поліції щодо запобігання та протидії наркоманії на регіональному рівні.

Зв'язок роботи з науковими програмами, планами, темами.

Робота виконана відповідно до Стратегії державної політики щодо наркотиків на період до 2020 року, затвердженої Розпорядженням Кабінету Міністрів України від 28.08.2013 р. № 735-р., пунктів 1.1, 1.5, 2.2, 2.4, 3.5, 5.13, 5.15 Пріоритетних напрямків наукового забезпечення

діяльності органів внутрішніх справ України на період 2015–2019 років, затверджених наказом МВС України від 16 березня 2015 р. № 275, пунктів 1.3, 1.5, 1.8, 1.12, 1.14, 2.3, 2.13, 3.3, 3.4, 8.4, 8.8, 8.12, 8.14 Пріоритетних напрямів наукових досліджень Харківського національного університету внутрішніх справ на період 2016–2019 років, схвалених Вченою радою Харківського національного університету внутрішніх справ 23 лютого 2016 р. (протокол № 2), комплексних науково-дослідних тем Харківського національного університету внутрішніх справ «Законотворча та законодавча діяльність в Україні» (державний реєстраційний номер 0113U008189), «Реалізація та удосконалення адміністративного законодавства України» (державний реєстраційний номер 0113U008197), плану науково-дослідницької роботи Науково-дослідного інституту публічного права «Правове забезпечення прав, свобод та законних інтересів суб'єктів публічно-правових відносин» (номер державної реєстрації 0115U005495).

Мета і задачі дослідження. Мета дисертаційного дослідження полягає в тому, щоб на основі аналізу існуючих наукових підходів, а також чинного законодавства України і практики його реалізації визначити сутність та особливості адміністративно-правових засад діяльності Національної поліції щодо запобігання та протидії наркоманії на регіональному рівні, а також шляхи їх удосконалення.

Для досягнення зазначеної мети в дисертації необхідно вирішити такі основні *задачі*:

- визначити сутність діяльності щодо запобігання та протидії наркоманії на регіональному рівні як об'єкта адміністративно-правового регулювання;
- охарактеризувати місце Національної поліції України в системі суб'єктів запобігання та протидії наркоманії на регіональному рівні;
- розкрити правові засади діяльності Національної поліції України щодо запобігання та протидії наркоманії на регіональному рівні та з'ясувати місце серед них норм адміністративного законодавства;
- окреслити зміст превентивної діяльності територіальних органів Національної поліції України у сфері упорядкування обігу наркотичних засобів та психотропних речовин, їх аналогів і прекурсорів;
- надати загальну характеристику особливостей розгляду територіальними органами поліції справ про адміністративні правопорушення, пов'язані з незаконним виробництвом, придбанням, зберіганням, перевезенням, пересиланням наркотичних засобів або психотропних речовин без мети збуту в невеликих розмірах;
- опрацювати напрями взаємодії територіальних органів

Національної поліції України з органами державної влади, населенням, територіальними громадами, інститутами громадянського суспільства, міжнародними організаціями та засобами масової інформації з метою зменшення наркозалежності серед населення України;

– узагальнити зарубіжний досвід діяльності поліції щодо запобігання та протидії наркоманії на регіональному рівні та опрацювати можливості його використання в Україні;

– надати рекомендації щодо розвитку адміністративного законодавства в частині упорядкування діяльності Національної поліції України щодо запобігання та протидії наркоманії на регіональному рівні.

Об'єктом дослідження є суспільні відносини, що виникають під час діяльності Національної поліції щодо запобігання та протидії наркоманії на регіональному рівні.

Предметом дослідження є адміністративно-правові засади діяльності Національної поліції щодо запобігання та протидії наркоманії на регіональному рівні.

Методи дослідження. Відповідно до мети і задач дослідження в роботі використано сукупність методів та прийомів наукового пізнання – як загальнонаукових, так і спеціальнонаукових. За допомогою гносеологічного методу дослідження було визначено сутність діяльності щодо запобігання та протидії наркоманії на регіональному рівні як об'єкта адміністративно-правового регулювання, охарактеризовано місце поліції в системі суб'єктів запобігання та протидії наркоманії на регіональному рівні (підрозділи 1.1, 1.2). Використання методу системного аналізу дозволило окреслити правові засади діяльності поліції щодо запобігання та протидії наркоманії на регіональному рівні та з'ясувати місце серед них норм адміністративного законодавства, окреслити зміст превентивної діяльності територіальних органів поліції у сфері упорядкування обігу наркотичних засобів та психотропних речовин, їх аналогів і прекурсорів, опрацювати напрями взаємодії територіальних органів поліції з органами державної влади, населенням, територіальними громадами, інститутами громадянського суспільства, міжнародними організаціями та засобами масової інформації з метою зменшення наркозалежності серед населення (підрозділи 1.3, 2.1, 2.3). Порівняльно-правовий метод використано з метою висвітлення стану адміністративно-правового регулювання діяльності Спеціалізованої антикорупційної прокуратури, систематизації зарубіжного досвіду діяльності поліції щодо запобігання та протидії наркоманії на регіональному рівні та окреслення можливостей його використання в Україні (підрозділ 3.1).

Використання індуктивного методу дозволило підтвердити висновок про необхідність оновлення адміністративного законодавства в частині упорядкування діяльності поліції щодо запобігання та протидії наркоманії на регіональному рівні (підрозділ 3.2).

Науково-теоретичне підґрунтя для виконання дисертації становлять наукові праці фахівців у галузі філософії, теорії управління, загальної теорії держави і права, адміністративного, кримінального права, інших галузевих правових наук, у тому числі зарубіжних дослідників. Нормативною основою дослідження є Конституція України, нормативно-правові акти, що визначають правові засади діяльності Національної поліції щодо запобігання та протидії наркоманії на регіональному рівні. У ході дисертаційного дослідження було використано також документи зарубіжних країн, досвід яких щодо організації діяльності органів поліції щодо запобігання та протидії наркоманії на регіональному рівні може бути використаний в Україні. Інформаційну та емпіричну основу дисертації становлять узагальнення практики діяльності Національної поліції, довідкові видання, статистичні матеріали. Використано також особистий досвід роботи здобувача в органах поліції.

Наукова новизна одержаних результатів полягає в тому, що робота є однією з перших спроб комплексно, з використанням сучасних методів пізнання, урахуванням новітніх досягнень науки адміністративного права визначити сутність та особливості адміністративно-правових засад діяльності Національної поліції щодо запобігання та протидії наркоманії на регіональному рівні, що дозволило обґрунтувати низку нових концептуальних положень і висновків, надати практичні рекомендації з досліджуваних питань. До найбільш значущих належать наступні:

вперше:

виокремлено основні ознаки регіональних суб'єктів запобігання та протидії наркоманії: 1) мають нормативно закріплені повноваження щодо здійснення заходів із запобігання та протидії наркоманії; 2) представлені певною системою, яка об'єднує як державні інституції, так і громадські організації; 3) створенні ці органи, як правило, з метою контролю за обігом наркотичних засобів та боротьбою з правопорушеннями, які пов'язані з незаконним обігом наркотиків; 4) їх повноваження щодо запобігання та протидії наркоманії розповсюджуються на певний регіон та не суперечать загальній державній політиці в цій сфері; 5) наділені відповідним обсягом правового інструментарію, що дає можливість застосовувати заходи превентивного та примусового характеру; 6) виконують контрольну,

соціальну, виховну, правоохоронну функцію держави, а також функцію охорони здоров'я; 7) всі суб'єкти запобігання та протидії наркоманії пов'язані метою викорінення цього негативного явища, що передбачає постійну взаємодію і координацію їх зусиль у цьому напрямі; 8) як правило, мають ієрархічну організаційно-функціональну структуру;

у результаті аналізу змісту протоколів, постанов та інших документів, що складаються під час розгляду територіальними органами поліції справ про адміністративні правопорушення, пов'язані з незаконним виробництвом, придбанням, зберіганням, перевезенням, пересиланням наркотичних засобів або психотропних речовин без мети збуту в невеликих розмірах, встановлено низку характерних для таких документів недоліків, які призводять до скасування постанови, її оскарження, та запропоновано шляхи недопущення їх вчинення у майбутньому (як щодо оптимізації адміністративного законодавства, так і щодо підвищення якості виконання працівниками поліції покладених на них обов'язків);

запропоновано виокремити ознаки взаємодії територіальних органів Національної поліції з органами державної влади, населенням, територіальними громадами, інститутами громадянського суспільства, міжнародними організаціями та засобами масової інформації з приводу запобігання та протидії наркоманії: 1) спільна діяльність; 2) узгодженість дій за часом і місцем; 3) правове підґрунтя; 4) взаємодія можлива лише між суб'єктами, які мають певні нормативно визначенні повноваження з приводу об'єкта такої взаємодії; 5) цілеспрямований та систематичний характер; 6) наявність відповідного правового інструментарію у суб'єктів взаємодії, що дає можливість застосовувати заходи превентивного та примусового характеру; 7) початок процесу спільної діяльності відбувається на підставі індивідуального адміністративного акта або регіональної програми, де визначаються відповідні суб'єкти, час і місце проведення та форма певного правового заходу, який планується здійснити, тощо;

удосконалено:

– розуміння державної політики щодо протидії наркотикам, що являє собою визначений на рівні стратегічних нормативно-правових актів та політичних рішень курс держави щодо протидії незаконному обігу наркотиків, забезпечення їх доступності в медичних цілях з урахуванням наркоситуації в цілому в державі та її окремих регіонах, профілактики наркоманії, надання медико-соціальної допомоги особам, хворим на наркоманію, та ресоціалізації наркозалежних осіб;

– підхід щодо класифікації видів превентивної діяльності територіальних органів поліції у сфері протидії наркоманії на:

а) превентивні заходи у сфері забезпечення легального обігу наркотичних засобів, психотропних речовин, їх аналогів та прекурсорів; б) превентивні заходи у сфері протидії незаконному обігу (організаційні, роз'яснювальні, контрольні та забезпечувальні);

– характеристику системи нормативно-правових актів, що регламентують діяльність Національної поліції України щодо запобігання та протидії наркоманії на регіональному рівні, яка складається з нормативно-правових актів, які стосуються реалізації органами поліції державної політики щодо наркотиків на загальнодержавному рівні; нормативно-правових актів, які регламентують діяльність органів поліції щодо протидії поширенню наркоманії, незаконному обігу наркотичних засобів, психотропних речовин і прекурсорів у межах окремо взятої адміністративно-територіальної одиниці;

дістали подальшого розвитку:

– узагальнення зарубіжного досвіду діяльності поліції щодо запобігання та протидії наркоманії на регіональному рівні, зокрема в частині: функціонування різних національних моделей протидії наркоманії на загальнодержавному та регіональному рівнях (країни «жорсткої політики», «жорсткого контролю», «ліберальної політики»); функціонування мультиагентних правоохоронних органів як суб'єктів протидії наркоманії та незаконному обігу наркотиків; організації діяльності місцевих органів і підрозділів поліції, митної та прикордонної служби, жандармерій та берегової охорони, а також координації їх діяльності та налагодження взаємодії; спрощення процедури вживання легальних наркотиків з одночасним становленням посиленої відповідальності за порушення законодавства у цій сфері; упорядкування процедури ліцензування для підприємств хімічної і фармацевтичної промисловості та здійснення адміністративного контролю; реалізації заходів, спрямованих на скорочення попиту на наркотичні засоби і психотропні речовини та їх пропозиції; запровадження обов'язкового проходження курсів лікування від наркозалежності;

– пропозиції щодо удосконалення адміністративного законодавства в частині упорядкування діяльності територіальних органів поліції у напрямі запобігання та протидії наркоманії, якими обґрунтовано доцільність урахування під час розроблення регіональних програм, планів, спрямованих на протидію незаконному обігу наркотичних засобів, особливостей територіального розташування кожного регіону (внесення змін до абз. 41 «Регіональний аспект наркополітики» Стратегії державної політики щодо наркотиків на період до 2020 року).

Практичне значення одержаних результатів полягає в тому, що викладені в дисертації висновки та пропозиції можуть бути використані у:

– науково-дослідній сфері – для подальшого розроблення та удосконалення теоретико-правових питань формування та реалізації державної політики щодо наркотиків (*акт впровадження результатів дисертаційного дослідження в діяльність Науково-дослідного інституту публічного права від 30.08.2019 р.*);

– правотворчості – в процесі наукової та правової експертизи проектів законів та інших нормативно-правових актів адміністративного законодавства України з питань діяльності Національної поліції щодо запобігання та протидії наркоманії на загальнодержавному та регіональному рівнях (*довідка Науково-дослідного інституту публічного права від 30.07.2019 р.*);

– правозастосовній сфері – з метою покращення діяльності територіальних органів поліції щодо запобігання та протидії наркоманії (*довідка ГУНП України в Київській області від 23.09.2019 р.*);

– навчальному процесі – під час викладання дисциплін «Поліцейська діяльність», «Адміністративна діяльність поліції», «Організаційно-правові засади запобігання та протидії корупції», «Судові та правоохоронні органи України», а також у ході підготовки лекцій і навчальних посібників з даної тематики (*акт впровадження в навчальний процес Харківського національного університету внутрішніх справ від 10.06.2019 р.*).

Апробація результатів дисертації. Підсумки розроблення проблеми в цілому, окремих її аспектів, одержані узагальнення і висновки було оприлюднено на науково-практичних конференціях, зокрема: «Сучасні правові системи світу в умовах глобалізації: реальність та перспективи» (Київ, 2018), «Права людини та проблеми організації і функціонування публічної адміністрації в умовах становлення громадянського суспільства в Україні» (Запоріжжя, 2019), «Правова система України: сучасні тенденції та фактори розвитку» (Запоріжжя, 2019), «Пріоритети розвитку юридичних наук у XXI столітті» (Одеса, 2019).

Публікації. Основні результати дослідження викладено в шести статтях, опублікованих у наукових фахових виданнях України та наукових періодичних виданнях інших держав, тезах наукових повідомлень на чотирьох науково-практичних конференціях.

Структура дисертації. Дисертація складається зі вступу, трьох розділів, які містять 8 підрозділів, висновків до кожного розділу та загальних висновків, списку використаних джерел, додатків.

Повний обсяг дисертації – 234 сторінки. Список використаних джерел містить 234 найменування і займає 26 сторінок. Додатки займають 9 сторінок.

ОСНОВНИЙ ЗМІСТ РОБОТИ

У **вступі** обґрунтовується актуальність теми дисертації, визначається її зв'язок із науковими програмами, планами та темами, окреслюються мета і задачі, об'єкт і предмет, вказується на методи дослідження, наукову новизну та практичне значення одержаних результатів, а також особистий внесок здобувача в їх одержання, наводяться дані, що свідчать про апробацію результатів дослідження та публікації.

Розділ 1 «Загальна характеристика діяльності Національної поліції України щодо запобігання та протидії наркоманії на регіональному рівні» складається з трьох підрозділів.

У *підрозділі 1.1 «Діяльність щодо запобігання та протидії наркоманії на регіональному рівні як об'єкт адміністративно-правового регулювання»* аргументовано, що ситуація, що сьогодні склалася у сфері обігу та вживання не за медичним призначенням наркотиків, наркотичних засобів та прекурсорів, вимагає вироблення дієвої державної політики щодо протидії наркотикам, орієнтованої на: вироблення механізму моніторингу наркоситуації в державі та її окремих регіонах; своєчасну ідентифікацію загроз, що несе у собі нелегальний обіг наркотиків, порушення встановлених процедур легального обігу наркотиків, вживання не за медичним призначенням наркотичних лікарських засобів; врегулювання процедури доступу до наркотичних лікарських засобів шляхом спрощення процедури їх обігу в медичних та наукових цілях; зменшення обсягу незаконного розповсюдження наркотиків на території всієї держави та в окремих її регіонах; подолання проявів стигматизації та дискримінації наркоспоживачів у суспільстві; адаптацію наркозалежних у соціумі; створення умов для унеможливлення функціонування наркобізнесу.

Розкрито зміст понять «наркоманія», «запобігання» та «протидія», що дозволило дійти висновку, що реалізація державної політики стосовно протидії наркотикам відбувається за допомогою відповідних превентивних, контрольних, лікувально-профілактичних, медико-соціальних та каральних заходів, які реалізуються на міжнародному, загальнодержавному та регіональному рівнях.

Виокремлено ознаки діяльності щодо запобігання та протидії наркоманії на регіональному рівні як об'єкта адміністративно-правового регулювання: 1) поєднання політичної волі керівництва держави із зусиллями місцевих органів влади, органів місцевого

самоврядування, громадськості; 2) спрямована на дотримання балансу превентивних, контрольних лікувально-профілактичних, медико-соціальних та каральних заходів, які мають реалізовуватися як під час протидії незаконному обігу наркотиків, так і під час забезпечення їх доступності в медичних цілях з урахуванням наркоситуації в цілому в державі та її окремих регіонах; 3) здійснюється у результаті залучення коштів державного та місцевих бюджетів, міжнародної технічної та донорської допомоги; 4) пріоритет превентивної та лікувально-профілактичної складової за рахунок пом'якшення кримінально-правового спрямування антинаркотичних заходів; 5) протидія поширенню наркотичної субкультури в суспільстві, особливо серед тих категорій осіб, що потрапляють до «групи ризику»; 6) переважна кількість заходів регулюється нормами адміністративного права.

Виокремлено основні напрями діяльності щодо запобігання та протидії наркоманії на регіональному рівні: а) упорядкування та здійснення контролю за дотриманням процедури легального обігу наркотичних засобів, психотропних речовин і прекурсорів, а також лікарських засобів, що їх містять; б) протидія незаконному обігу наркотичних засобів, психотропних речовин і прекурсорів, а також лікарських засобів, що їх містять; в) профілактика наркоманії; г) упорядкування процедури надання медико-соціальної допомоги особам, хворим на наркоманію, ресоціалізації наркозалежних осіб. У результаті аналізу змісту заходів, що реалізуються за кожним напрямом, зроблено висновок про превалювання адміністративно-правової складової під час вироблення механізмів їх реалізації.

У підрозділі 1.2 «*Національна поліція України в системі суб'єктів запобігання та протидії наркоманії на регіональному рівні*» запропоновано здійснити класифікацію суб'єктів запобігання та протидії наркоманії залежно від таких критеріїв: 1) участь у формуванні та безпосередньо реалізації державної наркополітики; 2) мета створення таких суб'єктів та відповідно функції, якими вони наділені (запобігання або протидія); 3) територіальна компетенція (центральні та регіональні); 4) масштаб діяльності (міжнародні та національні органи); 5) суб'єкт утворення (державні та громадські організації); 6) загальні напрями здійснення повноважень (суб'єкти із загальними повноваженнями; суб'єкти зі спеціальними повноваженнями; суб'єкти з окремими повноваженнями щодо протидії наркоманії).

З'ясовано, що Національна поліція є основним суб'єктом протидії правопорушенням у сфері незаконного обігу наркотичних засобів, для чого в структурі останньої створений спеціальний підрозділ, який має виключну компетенцію в зазначеній сфері. При цьому всі інші підрозділи

наділені функцією запобігання та опосередковано функцією протидії. Акцентовано увагу на тому, що до повноважень поліції також належать дозвільні й контрольні повноваження у сфері обігу наркотичних засобів.

Аргументовано, що адміністративно-правовий статус Національної поліції України як суб'єкта протидії правопорушенням, які пов'язані із незаконним обігом наркотиків на регіональному рівні, являє собою ієрархічну систему організаційно-функціональних елементів, специфіка яких зумовлена конкретним відособленим призначенням наркотиків, місцем і роллю окремих підрозділів поліції у сфері запобігання та протидії наркоманії, характеризується певним обсягом правового інструментарію (компетенції), територіальними межами діяльності (розповсюджується на певний регіон), а також юридичною відповідальністю посадових осіб, які проходять службу в цих органах. Проаналізовано складові адміністративно-правового статусу територіальних органів поліції у сфері, що аналізується (на прикладі управлінь протидії наркозлочинності, підрозділів дільничних офіцерів поліції та поліції ювенальної превенції).

У підрозділі 1.3 *«Правові засади діяльності Національної поліції України щодо запобігання та протидії наркоманії на регіональному рівні та місце серед них норм адміністративного законодавства»* встановлено, що правові засади діяльності Національної поліції щодо запобігання та протидії наркоманії на регіональному рівні становлять сукупність нормативно-правових актів, положеннями яких керується Національна поліція, реалізуючи заходи, спрямовані на запобігання та протидію наркоманії в межах окремо взятої адміністративно-територіальної одиниці України.

Зазначено, що систему нормативно-правових актів, які регламентують діяльність Національної поліції щодо запобігання та протидії наркоманії на регіональному рівні, становлять:

1) нормативно-правові акти, які стосуються реалізації органами поліції державної політики щодо наркотиків на загальнодержавному рівні (Конституція України; міжнародні правові акти; закони України, у тому числі кодифіковані акти; акти Президента України та Кабінету Міністрів України; нормативно-правові акти МВС України та Національної поліції);

2) нормативно-правові акти, які регламентують діяльність органів поліції щодо протидії поширенню наркоманії, незаконному обігу наркотичних засобів, психотропних речовин і прекурсорів у межах окремо взятої області з урахуванням її адміністративно-територіальних, демографічних, економічних, суспільно-політичних та культурних особливостей (акти місцевого значення, які приймаються місцевими державними адміністраціями й органами місцевого самоуправління,

участь у розробленні та реалізації яких беруть також місцеві органи влади, у тому числі ГУНП відповідних областей).

З'ясовано роль норм адміністративного законодавства в регулюванні діяльності Національної поліції щодо запобігання та протидії наркоманії на регіональному рівні за такими напрямками: а) контроль на об'єктах легального обігу наркотиків; б) проведення інформаційно-роз'яснювальної роботи серед населення з питань негативних наслідків вживання наркотичних, психотропних, сильнодіючих речовин, а також щодо добровільної видачі наркотичних, психотропних речовин, що незаконно у них зберігаються; в) недопущення використання розважальних та навчальних закладів для розповсюдження наркотичних, психотропних речовин, їх аналогів та прекурсорів; г) протидія поширенню реклами наркотиків у вигляді інтернет-адрес; д) притягнення до адміністративної відповідальності за вчинення правопорушень у сфері обігу наркотичних засобів.

Розділ 2 «Зміст діяльності Національної поліції України щодо запобігання та протидії наркоманії на регіональному рівні» складається з трьох підрозділів.

У підрозділі 2.1 *«Превентивна діяльність територіальних органів Національної поліції України у сфері упорядкування обігу наркотичних засобів та психотропних речовин, їх аналогів і прекурсорів»* наголошено, що превентивна діяльність територіальних органів поліції у вказаній сфері полягає у здійсненні комплексу заходів щодо з'ясування причин та умов, які породжують та сприяють поширенню наркоманії та наркозлочинності, виховного впливу на населення з метою зменшення випадків немедичного вживання таких засобів, проведення просвітницької роботи серед молоді, виявлення та припинення правопорушень у досліджуваній сфері, а також запобігання вчиненню нових правопорушень.

Запропоновано класифікацію видів превентивної діяльності територіальних органів поліції у сфері протидії наркоманії залежно від спрямованості на: а) превентивні заходи у сфері забезпечення легального обігу наркотичних засобів, психотропних речовин, їх аналогів та прекурсорів; б) превентивні заходи у сфері протидії незаконному обігу.

Встановлено, що основними превентивними заходами у сфері забезпечення легального обігу наркотичних засобів, психотропних речовин, їх аналогів та прекурсорів є: 1) видача дозволів на використання об'єктів і приміщень, призначених для здійснення діяльності з обігу наркотичних засобів, психотропних речовин і прекурсорів, та їх відповідність встановленим вимогам; 2) облік рішень про видачу чи анулювання ліцензії на здійснення діяльності з обігу наркотичних засобів, психотропних речовин і прекурсорів; 3) охорона та супроводження

транзиту наркотичних засобів, психотропних речовин і прекурсорів через територію України; 4) приймання, зберігання та знищення вилучених наркотичних засобів або психотропних речовин; 5) контрольна діяльність; 6) використання наркотичних засобів, психотропних речовин і прекурсорів для проведення контрольованого постачання і оперативної закупівлі, оперативного експерименту, відбору зразків для дослідження цих засобів і речовин, інших оперативно-розшукових заходів.

Виокремлено основні превентивні заходи, що здійснюються територіальними органами поліції у сфері протидії незаконному обігу наркотиків: 1) виявлення та встановлення осіб, які вживають наркотичні засоби та психотропні речовини у немедичних цілях, і повідомлення закладів охорони здоров'я про таких осіб для їх обов'язкового обстеження і лікування; 2) перевірка документів; 3) поверхова перевірка та огляд; 4) поліцейське піклування; 5) профілактичні бесіди з окремими категоріями населення щодо недопущення вживання наркотиків та засудження фактів незаконного вживання наркотиків; 6) здійснення контролю за особами, щодо яких встановлено адміністративний нагляд, підставою для якого було рішення суду про засудження особи до позбавлення волі за злочини, пов'язані з незаконним обігом наркотиків; 7) перевірка водіїв на стан наркотичного сп'яніння; 8) анулювання дозволів на придбання, зберігання і носіння зброї та боєприпасів, виданих громадянам, які зловживають наркотичними засобами у немедичних цілях; 9) проведення спеціальних операцій щодо виявлення причин та умов поширення незаконного обігу наркотиків, а також встановлення причетних до цього осіб.

Охарактеризовано особливості реалізації територіальними органами поліції (органами та підрозділами протидії наркозлочинності, патрульної поліції, поліції превенції, ювенальної превенції) вказаних заходів.

У підрозділі 2.2 *«Особливості розгляду територіальними органами Національної поліції справ про адміністративні правопорушення, пов'язані з незаконним виробництвом, придбанням, зберіганням, перевезенням, пересиланням наркотичних засобів або психотропних речовин без мети збуту в невеликих розмірах»* охарактеризовано адміністративно-деліктне законодавство у сфері незаконного виробництва, придбання, зберігання, перевезення, пересилання наркотичних засобів або психотропних речовин без мети збуту в невеликих розмірах (ст. 44 КУпАП) та з'ясовано роль територіальних органів поліції на стадії розгляду.

Наголошено, що важливими передумовами дотримання вимог принципу законності під час розгляду територіальними органами поліції справ про адміністративні правопорушення за ч. 1 ст. 44 КУпАП є дотримання процедури адміністративного затримання та

процедури вилучення наркотичних засобів або психотропних речовин, встановлення точного розміру наркотичних засобів або психотропних речовин, дотримання вимог, що висуваються до оформлення протоколів про адміністративне правопорушення та про адміністративне затримання.

Підкреслено, що для процедури розгляду територіальними органами поліції справ про адміністративні правопорушення за ч. 1 ст. 44 КУпАП, характерною є наявність трьох основних стадій (порушення справи та адміністративне розслідування; розгляд справи (вирішення справи / винесення постанови); виконання вирішеної справи) і однієї факультативної (оскарження, перегляд, опротестування вирішеної справи). Розкрито зміст кожної стадії.

Наголошено на доцільності перегляду норм ч. 3 ст. 263 КупАП у частині врахування строків, необхідних для проведення експертизи вилучених наркотичних засобів і психотропних речовин, та процедурних моментів, пов'язаних з їх узгодженням.

У підрозділі 2.3 «Взаємодія територіальних органів Національної поліції України з органами державної влади, населенням, територіальними громадами, інститутами громадянського суспільства, міжнародними організаціями та засобами масової інформації з метою зменшення наркозалежності серед населення України» зроблено висновок, що основною метою такої взаємодії є протидія незаконному обігу наркотиків, зменшення обсягу пропонування наркотиків, зниження попиту на наркотики, подолання негативних наслідків їх вживання, надання медичної та реабілітаційної допомоги особам, які мають проблеми, спричинені вживанням наркотиків.

Виокремлено та проаналізовано основні форми взаємодії територіальних органів Національної поліції з органами державної влади, населенням, територіальними громадами, інститутами громадянського суспільства, міжнародними організаціями та засобами масової інформації: 1) створення спільних координаційних, дорадчих та консультативних органів; 2) прийняття спільних погоджувальних актів та безпосередня участь у виробленні актів, спрямованих на запобігання «відпливу» наркотиків у незаконний обіг; 3) проведення спільних навчань, семінарів і конференцій, які забезпечують реалізацію державної політики у сфері протидії поширенню наркоманії, боротьби з незаконним обігом наркотичних засобів, психотропних речовин та прекурсорів; 4) постійний обмін актуальною інформацією з питань протидії поширенню наркоманії; 5) спільна реалізація проектів та заходів регіонального значення; 6) розроблення соціальної реклами та її розповсюдження в регіональних освітніх

закладах. Визначено проблемні питання, притаманні різними формам взаємодії, та запропоновано шляхи їх вирішення.

Розділ 3 «Шляхи удосконалення діяльності Національної поліції України щодо запобігання та протидії наркоманії на регіональному рівні» складається з двох підрозділів.

У підрозділі 3.1 *«Зарубіжний досвід діяльності поліції щодо запобігання та протидії наркоманії на регіональному рівні та шляхи його використання в Україні»* виокремлено три моделі протидії наркоманії на загальнодержавному та регіональному рівнях: а) країни «групи жорсткої політики» (Китай, Іран, Малайзія, Саудівська Аравія, Пакистан); б) країни «групи жорсткого контролю» (США, Великобританія, Франція); в) країни «ліберальної групи» (Нідерланди, Швеція, Швейцарія, Канада). Розкрито особливості реалізації державної політики щодо протидії наркоманії у кожній із виокремлених груп. Особливу увагу приділено суб'єктам реалізації такої політики, зокрема органам поліції.

Охарактеризовано основні напрями діяльності Європейського центру контролю наркотиків і наркотичної залежності, який починаючи з 1993 року активно співпрацює з інституціями Європейського Союзу, мережею Reitox (налічує 30 національних центрів спостереження за наркотиками), регіональними та міжнародними організаціями. Зроблено висновок про те, що вказаний центр бере активну участь у виробленні та реалізації цільових національних та регіональних програм.

У результаті аналізу досвіду таких країн, як Франція, Іспанія, Італія, Нідерланди, Португалія, Туреччина, Ірландія, Румунія, Норвегія, Австрія, Кіпр, Болгарія, Мальта, Данія, Чеська Республіка, Німеччина, Естонія, Латвія, Словачія, Великобританія, Угорщина, Польща, Словенія, Литва, Люксембург та Фінляндія, розкрито особливості діяльності місцевих органів поліції, митних та прикордонних служб, жандармерії та підрозділів берегової охорони у сфері реалізації державної політики щодо наркотиків. Наголошено, що в окремих країнах існує практика діяльності мультиагентних правоохоронних органів, що діють у сфері запобігання та протидії наркоманії. Виокремлено позитивні моменти, притаманні діяльності таких органів саме на регіональному рівні.

У результаті аналізу зарубіжного досвіду діяльності правоохоронних органів щодо запобігання та протидії наркоманії на регіональному рівні сформульовано пропозиції щодо оптимізації діяльності територіальних органів поліції у цьому напрямі.

У підрозділі 3.2 «Розвиток адміністративного законодавства в частині упорядкування діяльності Національної поліції України щодо запобігання та протидії наркоманії на регіональному рівні» наголошено на важливості удосконалення норм адміністративного законодавства, що регулюють суспільні відносини, які виникають під час діяльності територіальних органів поліції у сфері реалізації державної політики щодо наркотиків та виступають правовим підґрунтям організації їх діяльності.

Акцентовано увагу на питаннях, що потребують особливої уваги: а) запровадження диференційованого підходу до вироблення заходів щодо протидії наркоманії на кожній окремій території з урахуванням топографічних, демографічних, ментальних та соціально-економічних особливостей; б) дублювання повноважень органів поліції та посадових осіб виконавчих комітетів сільських, селищних, міських рад щодо складання протоколів про адміністративні правопорушення, передбачені ч. 1 ст. 106-1 та ст. 106-2 КУпАП; в) запровадження кураторства дільничних офіцерів поліції досвідченими працівниками управлінь протидії наркозлочинності; г) відпрацювання органами та підрозділами поліції окремих територій; д) налагодження взаємодії між територіальними органами поліції, органами місцевого самоврядування та громадськими об'єднаннями з метою проведення спільних заходів щодо виявлення та усунення умов поширення наркоманії, ліквідації її наслідків. Наведено пропозиції щодо вирішення вказаних проблемних питань.

У результаті аналізу змісту регіональних програм, спрямованих на забезпечення безпеки регіонів, протидію наркоманії та незаконному обігу наркотиків, зроблено висновок про те, що заходи за участю органів поліції відповідно до положень указаних програм мають переважно нормативно-інформаційний характер, спостерігається відсутність системності заходів, спрямованих на протидію наркоманії, відсутність достатньої уваги питанням взаємодії органів поліції з органами місцевого самоврядування та громадськими організаціями. Запропоновано змінити підхід щодо змісту подібних територіальних програм шляхом вироблення типової програми, яку регіони зможуть використати за основу та створювати власні програми, враховуючи специфіку кожного з них. Розроблено структуру типової програми.

ВИСНОВКИ

У дисертації наведено теоретичне узагальнення й нове вирішення наукової проблеми – визначення сутності, особливостей та шляхів удосконалення адміністративно-правових засад діяльності

Національної поліції щодо запобігання та протидії наркоманії на регіональному рівні. В результаті проведеного дослідження сформульовано низку концептуальних висновків, пропозицій та рекомендацій, спрямованих на досягнення поставленої мети. Основні з них наведено нижче.

1. Доведено, що під діяльністю щодо запобігання та протидії наркоманії на регіональному рівні як об'єктом адміністративно-правового регулювання слід розуміти врегульовану нормами адміністративного законодавства сукупність заходів превентивного, контрольного, лікувально-профілактичного, медико-соціального та карального характеру, які реалізуються на регіональному та місцевому рівнях уповноваженими на те суб'єктами з метою систематичного моніторингу та своєчасного врегулювання наркоситуації у напрямі упорядкування процедури легального обігу наркотиків (зокрема, виробництва та реалізації наркотичних лікарських засобів), вироблення дієвого механізму зменшення обсягу пропонування наркотиків, зниження попиту на них, повернення (реінтеграції) хворих на наркоманію до нормального життя, подолання проявів стигматизації. Аргументовано, що в діяльності стосовно запобігання та протидії наркоманії на регіональному рівні має превалювати превентивний та лікувально-профілактичний аспект, пом'якшення кримінально-правового спрямування антинаркотичних заходів (зумовлено необхідністю врахування антропоцентричного підходу та вимог міжнародних стандартів у сфері протидії наркоманії), що висуває на перший план адміністративно-правову складову протидії наркоманії.

2. Під суб'єктами запобігання та протидії наркоманії на регіональному рівні запропоновано розуміти нормативно визначену сукупність самостійних територіальних органів державної влади, органів місцевого самоврядування та громадських інституцій, які законодавчо наділені відповідними адміністративними повноваженнями щодо застосування відповідного правового інструментарію, який використовується на всій території України з урахуванням особливостей того чи іншого регіону для запобігання та протидії наркоманії. Встановлено, що Національна поліція є основним суб'єктом протидії правопорушенням у сфері незаконного обігу наркотичних засобів. Проаналізовано складові адміністративно-правового статусу територіальних органів поліції у сфері, що аналізується (на прикладі управлінь протидії наркозлочинності, підрозділів дільничних офіцерів поліції та поліції ювенальної превенції). Визначення поняття та елементів адміністративно-правового статусу Національної поліції в цілому та Департаменту протидії наркозлочинності зокрема дозволило сформулювати особливості діяльності останнього: 1) є основним

суб'єктом протидії правопорушенням у сфері незаконного обігу наркотиків; 2) має виключну компетенцію щодо протидії наркозлочинності; 3) поєднує в собі функції запобігання та протидії, які розподілені між окремими підрозділами; 4) має регіональні підрозділи, які безпосередньо здійснюють заходи, спрямовані на запобігання та протидію наркозлочинності; 5) правова регламентація із закріпленням виключної компетенції в зазначеній сфері; 6) входить до системи органів, які задіяні в реалізації державної наркополітики; 7) наділений відповідним правовим інструментарієм.

3. Аргументовано, що основне призначення нормативно-правових актів, які регулюють діяльність поліції щодо запобігання та протидії наркоманії на регіональному рівні, полягає в упорядкуванні такої діяльності, що у результаті має сприяти покращенню стану наркоситуації на території відповідних адміністративно-територіальних одиниць. Наголошено на існуванні значної кількості нормативно-правових актів, з огляду на що вони були проаналізовані з урахуванням їх місця в системі нормативно-правового регулювання даної сфери суспільних відносин, яке визначається юридичною силою окремо взятого акта. Встановлено, що діяльність Національної поліції щодо запобігання та протидії наркоманії на регіональному рівні регулюється, передусім, нормами адміністративного законодавства, яке визначає: 1) адміністративно-правовий статус органів та підрозділів поліції як суб'єктів запобігання та протидії наркоманії на регіональному рівні; 2) напрями, форми і методи діяльності органів та підрозділів поліції в даній сфері суспільних відносин; 3) процедурні питання, пов'язані із забезпеченням функціонування сфери обігу наркотичних засобів як на загальнодержавному, так і регіональному рівнях; 4) особливості взаємодії територіальних органів поліції з іншими суб'єктами під час запобігання та протидії наркоманії в межах окремих адміністративно-територіальних одиниць; 5) особливості притягнення до адміністративної відповідальності за порушення правил у сфері обігу наркотичних засобів.

4. Встановлено, що під превентивною діяльністю територіальних органів Національної поліції України у сфері обігу наркотичних засобів та психотропних речовин, їх аналогів і прекурсорів слід розуміти цілісний комплекс різноманітних заходів, що реалізуються з урахуванням наркоситуації у відповідній адміністративно-територіальній одиниці територіальними органами поліції в рамках наданих їм повноважень з метою профілактики, запобігання, недопущення вчинення правопорушень, пов'язаних із незаконним обігом наркотичних засобів та психотропних речовин, їх аналогів і прекурсорів, виявлення та усунення причин і умов, які їх

спричиняють, а також здійснення контрольної діяльності за дотриманням встановлених законодавством вимог щодо легального обігу наркотиків. Запропоновано класифікацію превентивних заходів, що здійснюються органами поліції у цій сфері. Охарактеризовано особливості реалізації територіальними органами поліції вказаних заходів, що дозволило сформулювати пропозиції щодо доцільності:

- а) розроблення Інструкції, положення якої будуть регламентувати процедурні питання, пов'язані з перевезенням та супроводом органами поліції наркотичних засобів, психотропних речовин та прекурсорів;
- б) посилення роз'яснювальної правовиховної роботи в системі органів поліції, що є превентивним інструментом внутрішньорганізаційного характеру, що має застосовуватися з метою унеможливлення випадків незаконного використання самими працівниками поліції наркотичних засобів та психотропних речовин;
- в) розроблення та прийняття Порядку приймання, зберігання та знищення вилучених, добровільно зданих або знайдених наркотичних засобів або психотропних речовин, в якому має бути детально визначено процедурні питання, органи та підрозділи поліції, що відповідають за таку діяльність;
- г) перегляду змісту Інструкції про порядок виявлення та постановки на облік осіб, які незаконно вживають наркотичні засоби або психотропні речовини, та приведення його у відповідність до сучасного законодавства.

5. Аргументовано, що територіальні органи поліції є безпосереднім загальним суб'єктом, якому надано право складання протоколів про адміністративні правопорушення, пов'язані з незаконним виробництвом, придбанням, зберіганням, перевезенням, пересиланням наркотичних засобів або психотропних речовин без мети збуту в невеликих розмірах (крім випадків, коли правопорушником є така категорія осіб, як військовослужбовці). З'ясовано причини, за яких більшість справ про адміністративні правопорушення, передбачені ч. 1 ст. 44 КУпАП, для вирішення направляються до суду, а не до територіальних органів поліції. Виявлено найбільш характерні помилки та недоліки у складанні територіальними органами поліції протоколів, постанов та інших документів під час розгляду справ про адміністративні правопорушення за ч. 1 ст. 44 КУпАП та запропоновано шляхи недопущення їх вчинення у майбутньому.

6. Доведено, що взаємодія територіальних органів Національної поліції з органами державної влади, населенням, територіальними громадами, інститутами громадянського суспільства, міжнародними організаціями та засобами масової інформації з приводу запобігання та протидії наркоманії – це спільна діяльність відповідних суб'єктів, яка

має узгоджений, систематичний та цілеспрямований характер, спрямований на недопущення розповсюдження такого негативного явища, як наркоманія, в суспільстві шляхом вчинення нормативно визначених та узгоджених за місцем і часом дій із застосуванням відповідного правового інструментарію. Проаналізовано основні форми взаємодії територіальних органів поліції з органами державної влади, населенням, територіальними громадами, інститутами громадянського суспільства, міжнародними організаціями та засобами масової інформації. Визначено проблемні питання, що притаманні різним формам взаємодії, запропоновано шляхи їх вирішення.

7. У результаті аналізу зарубіжного досвіду протидії наркоманії на загальнодержавному та регіональному рівнях сформульовано пропозиції щодо доцільності врахування під час організації діяльності територіальних органів поліції в Україні питань: а) посилення контролю за обігом наркотиків, зокрема здійснення спільно з іншими правоохоронними органами контролю контейнерних та пасажирських перевезень у пунктах перетину кордону, портах та аеропортах; б) впровадження спільно з місцевими органами влади та органами місцевого самоврядування обов'язкових профілактичних навчальних програм у закладах освіти; в) реалізації комплексу превентивних заходів щодо ознайомлення з ризиками вживання наркотиків та відповідальністю за незаконний обіг наркотиків; г) оновлення підходів до тактики патрулювання з метою виявлення випадків незаконного збуту наркотиків; д) використання моделі програмного підходу в організації діяльності територіальних органів поліції тощо.

8. Сформульовано пропозиції щодо удосконалення адміністративного законодавства, норми якого регулюють суспільні відносини, які виникають під час діяльності територіальних органів поліції у сфері реалізації державної політики щодо наркотиків та виступають правовим підґрунтям організації їх діяльності. Встановлено, що сьогодні регіональним програмам, спрямованим на забезпечення безпеки регіонів, протидію наркоманії та незаконному обігу наркотиків, бракує грамотного поєднання втілення уніфікованої державної політики та специфічних ознак кожного окремого регіону, які безпосередньо впливають на розвиток і поширення наркоманії. З урахуванням цього запропоновано розробити та прийняти типову програму, що може стати основою для підвищення дієвості програм на регіональному рівні, зокрема в частині реалізації їх положень територіальними органами поліції.

СПИСОК ОПУБЛІКОВАНИХ ПРАЦЬ ЗА ТЕМОЮ ДИСЕРТАЦІЇ:

1. Галюк А. В. Особливості розгляду територіальними органами Національної поліції справ про адміністративні правопорушення, пов'язані з незаконним виробництвом, придбанням, зберіганням, перевезенням, пересиланням наркотичних засобів або психотропних речовин без мети збуту в невеликих розмірах. *Прикарпатський юридичний вісник*. 2017. Вип. 1. Т. 3. С. 145–151.

2. Галюк А. В. Правові засади діяльності Національної поліції України щодо запобігання та протидії наркоманії на регіональному рівні. *Прикарпатський юридичний вісник*. 2018. Вип. 1. Т. 4. С. 134–138.

3. Галюк А. В. Превентивна діяльність органів та підрозділів поліції у сфері легального обігу наркотиків. *Науковий вісник Ужгородського національного університету. Серія «Право»*. 2018. Вип. 50. Т. 3. С. 184–189.

4. Галюк А. В. Место и роль органов полиции Украины в системе субъектов предупреждения и противодействия наркомании на региональном уровне. *Право и Закон*. 2018. № 4. С. 129-133 (Кыргызская Республика).

5. Галюк А. В. Загальна характеристика діяльності щодо запобігання та протидії наркоманії на регіональному рівні. *Науковий вісник публічного та приватного права*. 2019. Вип. 3. С. 133–139.

6. Галюк А. В. Шляхи удосконалення адміністративного законодавства в частині реалізації діяльності Національної поліції України щодо запобігання та протидії наркоманії на регіональному рівні. *Науковий вісник публічного та приватного права*. 2019. Вип. 4. С. 167–172.

7. Галюк А. В. Зміст превентивної діяльності органів та підрозділів поліції щодо упорядкування сфери легального обігу наркотиків. *Сучасні правові системи світу в умовах глобалізації: реалії та перспективи : міжнар. наук.-практ. конф.*, м. Київ, 9–10 берез. 2018 р. К. : Центр прав. наук. дослідж., 2018. С. 65–71.

8. Галюк А. В. Профілактика наркоманії як важливий напрям діяльності щодо запобігання та протидії наркоманії на регіональному рівні: адміністративно-правовий аспект. *Права людини та проблеми організації і функціонування публічної адміністрації в умовах становлення громадянського суспільства в Україні : міжнар. наук.-практ. конф.*, м. Запоріжжя, 26–27 квіт. 2019 р. Запоріжжя : Запорізь. міська громад. орг. «Істина», 2019. С. 143–146.

9. Галюк А. В. Адміністративно-правовий статус Національної поліції України як суб'єкта протидії правопорушенням, які пов'язані із незаконним обігом наркотиків на регіональному рівні. *Правова*

система України: сучасні тенденції та фактори розвитку: міжнар. наук.-практ. конф., м. Запоріжжя, 22-23 берез. 2019 р. Запоріжжя: Запорізька міська громадська організація «Істина», 2019. С. 65-69.

10. Галюк А. В. Основні форми взаємодії територіальних органів Національної поліції України з органами державної влади, населенням, територіальними громадами, інститутами громадянського суспільства та засобами масової інформації з метою зменшення наркозалежності серед населення України. *Пріоритети розвитку юридичних наук у XXI столітті*: міжнар. наук.-практ. конф., м. Одеса, 12–13 квіт. 2019 р. Одеса: ГО «Причорноморська фундація права», 2019. С. 90-93.

АНОТАЦІЯ

Галюк А. В. Адміністративно-правові засади діяльності Національної поліції України щодо запобігання та протидії наркоманії на регіональному рівні. – *Кваліфікаційна наукова праця на правах рукопису*.

Дисертація на здобуття наукового ступеня кандидата юридичних наук за спеціальністю 12.00.07 – адміністративне право і процес; фінансове право; інформаційне право. – Харківський національний університет внутрішніх справ. – Харків, 2019.

Дисертацію присвячено аналізу адміністративно-правових засад діяльності Національної поліції України щодо запобігання та протидії наркоманії на регіональному рівні. Визначено сутність діяльності щодо запобігання та протидії наркоманії на регіональному рівні як об'єкта адміністративно-правового регулювання. З'ясовано місце органів поліції в системі суб'єктів запобігання та протидії наркоманії на регіональному рівні. Розкрито правові засади діяльності органів поліції щодо запобігання та протидії наркоманії на регіональному рівні та з'ясовано місце серед них норм адміністративного законодавства.

Окреслено зміст превентивної діяльності територіальних органів поліції у сфері упорядкування обігу наркотичних засобів. Охарактеризовано особливості розгляду територіальними органами поліції справ про адміністративні правопорушення, пов'язані з незаконним виробництвом, придбанням, зберіганням, перевезенням, пересиланням наркотичних засобів або психотропних речовин. Опрацьовано напрями взаємодії територіальних органів поліції з іншими суб'єктами.

Узагальнено зарубіжний досвід діяльності поліції щодо запобігання та протидії наркоманії на регіональному рівні. Розроблено пропозиції щодо розвитку адміністративного законодавства в частині упорядкування діяльності поліції щодо запобігання та протидії наркоманії на регіональному рівні.

Ключові слова: наркоманія, державна політика щодо наркотиків,

поліція, регіональний рівень, адміністративно-правові засади, адміністративне законодавство, компетенція, повноваження, взаємодія, ефективність.

АННОТАЦИЯ

Галюк А. В. Административно-правовые основы деятельности Национальной полиции Украины относительно предотвращения и противодействия наркомании на региональном уровне. – *Квалификационный научный труд на правах рукописи.*

Диссертация на соискание ученой степени кандидата юридических наук по специальности 12.00.07 – административное право и процесс; финансовое право; информационное право. – Харьковский национальный университет внутренних дел. – Харьков, 2019.

Диссертация посвящена анализу административно-правовых основ деятельности Национальной полиции Украины относительно предотвращения и противодействия наркомании на региональном уровне. В работе определена сущность деятельности по предотвращению и противодействию наркомании на региональном уровне как объекта административно-правового регулирования. Выделены признаки деятельности по предотвращению и противодействию наркомании на региональном уровне как объекта административно-правового регулирования. Выяснено место полиции в системе субъектов предупреждения и противодействия наркомании на региональном уровне. Выяснена роль норм административного законодательства в регулировании деятельности полиции по предотвращению и противодействию наркомании на региональном уровне.

Определено содержание превентивной деятельности территориальных органов полиции в сфере упорядочения оборота наркотических средств и психотропных веществ. Усовершенствован подход к классификации видов превентивной деятельности территориальных органов полиции в сфере противодействия наркомании. Проанализировано административно-деликтное законодательство в сфере незаконного производства, приобретения, хранения, перевозки, пересылки наркотических средств или психотропных веществ и выяснена роль территориальных органов полиции на стадии рассмотрения. Охарактеризованы особенности рассмотрения территориальными органами полиции дел о таких административных правонарушениях. Проанализированы направления и формы взаимодействия территориальных органов полиции с другими субъектами с целью уменьшения наркозависимости среди населения.

В результате анализа зарубежного опыта деятельности правоохранительных органов по предотвращению и противодействию

наркомании на региональном уровне сформулированы предложения по оптимизации деятельности территориальных органов полиции в этом направлении. Сформулированы предложения по совершенствованию административного законодательства в части упорядочения деятельности территориальных органов полиции в направлении предотвращения и противодействия наркомании.

Ключевые слова: наркомания, государственная политика в отношении наркотиков, полиция, региональный уровень, административно-правовые основы, административное законодательство, компетенция, полномочия, взаимодействие, эффективность.

SUMMARY

Haliuk A. V. Administrative and Legal Principles of the Activities of the National Police of Ukraine on Preventing and Combating Drug Addiction at the Regional Level. – *Qualifying scientific work as the manuscript.*

The thesis for a candidate's degree by the specialty 12.00.07 – administrative law and procedure; financial law; informational law. – Kharkiv National University of Internal Affairs. – Kharkiv, 2019.

The dissertation is focused on the analysis of administrative and legal principles of the activities of the National Police of Ukraine on preventing and combating drug addiction at the regional level. The author has defined the essence of activities on preventing and combating drug addiction at the regional level as an object of administrative and legal regulation. The place of the National Police of Ukraine in the system of subjects of preventing and combating drug addiction at the regional level has been clarified. Legal principles of the activities of the National Police of Ukraine on preventing and combating drug addiction at the regional level have been revealed and the place of the norms of administrative legislation among them has been found out.

The content of preventive activity of territorial police agencies in the sphere of regulating the circulation of narcotic drugs and psychotropic substances has been outlined. The author has characterized peculiarities of considering administrative offenses by the territorial police units related to the illegal production, purchase, storage, transportation, trafficking of narcotic drugs or psychotropic substances. Directions of interaction of territorial police agencies with other subjects have been elaborated.

The author has generalized international experience of police activities on preventing and counteracting drug addiction at the regional level. The author has elaborated propositions for the development of administrative legislation in the field of streamlining police activities in preventing and combating drug addiction at the regional level.

Key words: drug addiction, state drug policy, Police, regional level, administrative and legal principles, administrative legislation, competence, powers, interaction, efficiency.

Підписано до друку 09.11.2019. Папір офсетний. Друк офсетний.

Формат 60×90/16. Умов. друк. арк. 0,9. Обл.-вид. арк. 0,9.

Тираж 100 прим.

Видавець і виготовлювач

Харківський національний університет внутрішніх справ,
просп. Л. Ландау, 27, м. Харків, 61080.

Свідоцтво суб'єкта видавничої справи ДК № 3087 від 22.01.2008.